

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

СРПСКИ СИОН

Год. XVI.

Број 18.

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА МИТРОПОЛИЈЕ
КАРЛОВАЧКЕ ЗА ДУХОВНЕ, ЦРКВЕНЕ И ЈЕРАРХИЈСКЕ СТВАРИ.

У Ср. Карловцима у суботу 30. септембра 1906.

ЗВАНИЧНО.

Произведени и рукоположени.

Његово Високопреосвештенство, Г. Епископ Будимски *Лукијан Богдановић*, благоизволео је у Бати 15. о. м. произвести *Јована Бешлића* за протопрезвитера мохачког, досадашњег пароха у Бати, а рукоположити *Златоја Поповића*, ђакона сентомашког за презвитера, који је одређен за администратора у Бати.

Његово Високопреосвештенство Господин Епископ Вршачки *Гаврило Змејановић*, благоизволео је произвести у Вршцу за протопрезвитере 17. о. м. *Василија Богосављевића*, пароха баванишког, а 18. о. м. *Марка Радосављевића*, пароха перлеског.

Окружница

православног српског св. архијерејскога Синода упућена архијидијезанској и осталим епархијским конзисторијама у предмету уређења одношаја између јеромонаха управитеља манастира и манастирске братије у духовно-црквеном и дисциплинарном погледу.

Ad M. 264. | син. 61. ex 1906.

Поводом представке архијидијезанске конзисторије у предмету уређења одношаја између

јеромонаха управитеља манастира и манастирске братије у духовно-црквеном и дисциплинарном погледу, довео је овај архијерејски Синод у седници својој од данас под горњим бројем ову одлуку:

„Савезно са овопредметним одредбама „Правила за монахе у опсегу православне српске митрополије карловачке“, која су прописана овдашњом одлуком и наредбом од 29. марта 1899. под бр. М. 196. | Син. 23. ex 1899. изрећи, да сва права и дужности манастирског настојатеља припадају и тако званим манастирским управитељима, који се постављају између јеромонаха за привремене администраторе на управу манастира, изузевши некоја, више почасна права, која су спојена са сталним настојатељством односно са игуманским чином, као што је: спомињање у Храму Божјем о богослужењима, давање благослова оном, који ће свршавати богослужење, стајање у столу настојатељском, примање светог еванђеља о малом входу ради целивања; ну привр. манастирски управитељи у својем манастиру предходе код богослужења свештеницима, који стоје са њима на истом (презвитерском) степену; одлуку ову окружницом саопћити архијидијезанској и осталим епархијским конзисторијама са налогом, да о истој извести управе и братства подручних манастира знања, управљања и строгог извршења ради“.

О том се пречасноишта знања и извршења ради извештава.

Из седнице прав. срп. светога архијерејскога Синода, држане у Карловцима, дана 20. маја (2. јунија 1906. године.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНО.

Максим Секулић
архимандрит бездински.

По БЕЛЕШКАМА † Иларијона и допунама Д. Р.

У разговору с нашим покојним братом Иларијоном, дошли смо једном приликом на разговор о Максиму Секулићу, архимандриту бездинском, те ме је упозорио, да ако што нађем о њему, да прибележим, јер и он купи грађу о њему.

Средивши његову и своју прикупљену грађу о њему, приступамо опису живота, рада и страдања Максимова.

По својеручном запису Максимовом „В љето миробитија 7258. от рождества же Христа Спаситеља мира 1750. месеца Марта 28. числа, индикта 13. круга солнечнаго 6., лунагоже круга 7., љетнаго круга 19., основаниа 3., епакти 18., царствујушчаго љетнаго слова Ц, при благополучном царствованиу Римских царей и Императоров Г. Францишка I. и Г. Марији Терезији, правителствујушчу тогда Архиепископским престолом Г. Павлу Ненадовичу в Карловцје сирмијском, родилеја ја от родителеј благочестивих и православних отца именован Симеона и матере Ружи, в предјеље сирмијском обрјетајушчемсја мјестје Ириг зовоном, сущем в подкрилии Фрушка Гори.

Здје неостављају ја новизну написати, сие слишал ја от родителеј моих. Родихсја више означенаго дне в позниј вечер, и понеже слаб сиј, крестили мене абие, и до полунощи здрав бих: от полунощи же наидоша на мене Божиње тоја ношчи, и чрез 47 днеј и ношчеј нитко плачушча не слишал мене.

Присцјевшу ми в возраст, дадоша ме учити се ту у Иригу код њеког свјаш-

ченика именован Живана, славено-сербских писмен.

В љетах јуности моеја разнијми недуги страдах, јако грозницеју тако и сердоболем не мало времење проведох, а потом случајно поплашившесја кони, и мене с коли сотроша толико, да не бје во мје цјелости от ног до глави, и једва в живих стахсја. Једин крат, јако дјете незнајушчее из чег падение может посљедовати и смерт, тровахсја с сичаном и велики тогда вред себи нанесох, јако и близ смерти бјех, но Божијеју помшчију остахсја в живих. (Из овог се види, да су се жене још у Максимовом детинству мазале сирциком.)

1760. Преспјевшу же 1760. љету, влашца мја родители мои в манастир Ремету, не далече от мјеста моего рожденија, и вручиша њекоему јеромонаху Авраму, во љето 1761. преставившемусја тому јеромонаху, пријат мја тогдашни обители тоја Игумен Г. Атанасиј Исајевич, код ког послѣдше јединадесет љет пребих“.

Други својеручни запис Максимов гласи: „По возведении бившаго манастира Бездина архимандрита Г. Герасима Адамовича на престол Епископији великаго княжества Трансилванији, по зактевании високопреосвјашчењешаго и високодостојњешаго Г. Петра Петровича, православнаго епископа темишварскаго и Линовскаго, с дозволением же Екселенцији Г. Мојсеја Путник, Архиепископа и митрополита карловачкаго, премјешчен бих јако Архимандрит в мон. Бездин из мон. Раковца сушчаго во Сирмији, хотја и не по воље моеј било таковое премјешчение, обаче хотја послушниј син показатисја оцу и благодетељу моем горје помјанутом Г. Епископу.

Моеже рождение Срем, варош Ириг, рожден сиј 1749. Марта 28. числа, (овде је Максим погрешно ставио 1749. у место 1750.) от онуди в мон. Ремету сушчиј в Сремје в Фрушкој горје приход љета 1760. гдје и книги славенској учихсја у старца моего игумена же бившаго Реметскаго Г. Атанасија Исајевича; потом в 1764. Окта 28. числа постригох се в чин монашески Г. Данилом Богдановичем, бившем тогда Арх. Митрополитским Ексархом а потом

Архимандритом Крушедолским и ту в постризје моем подобајушчија монастирскија проходје служби до љета 1775. в то љето благословути Г. Епископ Карлштатски тогда бивши Петар Петрович благоизволил пријаги мја в службу своју придворнују, код коего бавихсја до љета 1784. Тогоже љета пак в монастир возвратихсја, гдје по преставлении игумена Г. Данила Марковича в 1787. Марта 14. во игумена поставлен бих Г. Архиепископом Мојсеом Путником, 1788. Марта 25. в Архимандрита Раковачкаго произведен бих. Ђета 1789. јакоже предписах горе в последних днеш 7. Јулија мјесца опредјелен бих во Архимандрита Бездинскаго, гдје и пришел и правление монастирско приях того љета Августа 26. числа.

Назнаменовавиј сие в мон. Бездиње 12. Ноемвриа 1789. Максим Секулич, пострижник Реметски, Архимандрит Бездински, Бог да управит жизањ моју на повишеније и ползу сеј свјатој обители и братству на утјеху, молитвами пречистија своеја матере“.

У „Протоколи общежителнаго монастира Ремети в немже записујутсја собори братски“, записано је о избору Максиму за игумана ово:

„В общежителном монастирје Ремети 14. дне мца Марта 1787. љета, сљедујушчаја дјелана:

1. По високсму Налогу от Превосходительства Г. Арх. и Митрополита, купноже и по опредјеленију чествѣјшаго Консисто-риума вчерешњаго дне, т. ј. 13. текушчаго мца Марта учинено, изшедшим нам долу-подписаним в мон. Ремету и братству долу-подписаним собрану бившу, во первих објавлено им јест, како от Прев. Г. Арх. и Митр. Архипастирски не токмо о нуждном чиновправлении свјатија сеја обители во обще, но и от самих внутр живущих Јеро и Монасјех миру, тишини и благостојании пекушчесја, в мјесто почившаго игумена Данила Марковича († 21. фебруара 1787.) за настојатеља и игумена Јеромонаха Максима Секулича наименовати и потвердити, једно зато изволили јесу, что во монастирје сем болшаго и способнаго кромје јего њест, друго что таковом о

нему и цјелому братству непшчевание јест, да он о благостојании монастира и цјелаго братства најболше пешчисја, и братство признајушче јего способности, и над прочими преимущество, за своего настојатеља јего примити, почитовати и в нуждних всјаких случајех јему повиноватсја будет. Каковују наредбу и вољу Их Прев. низу подписаное братство услышавше, со всјаким усердием и охотоју Јеромонаха и собрата своего реченаго Максима Секулича, за дјејствителнаго Игумена признали, пријали и јему должнују чест повинование отдавати себе готових бити објавили и сиецим начином он Јеромонах Максим за Игумена дјејствителнаго избран, оглашен и потвержден, во потверждение же болшее јего настојателства и полученаго достоинства.

2. Јему Игумену Максиму кључи, печати, протоколи и всја к внутрењему и вњешнему правленију нужднаја инструмента и наставления вручена суг, а по сему

3. Пространо устми Архимандрита Плевички от страни Их Ексцеленции и чествѣјшаго Консисто-риума увјешчан јест, како новопоставлени Игумен, о точном набљуденију и исполненију должностеј званиа своего; тако и всја присутствујушчаја братија, во обще и по особ наставлена суг поразумјетисја со своим настојателем у свему имати се љубов междусобнују, мир, согласие и всјакују ревност к благостојанију общему нужднују имати, и во дјејствиах своих познавати.

Сему же окончану бившу:

4. Времја божественој литургији при-спјело и тако по божественој служби, јектениам и молитвам обичним совершеним бившим, новопоставленому Игумену не само жезал правления, и наставления вручен, но он в среди церкви, присутствујушчем братству и народу, здје ./ писмено прикљученују клатву положил, и сие в лице церкви клатвоју Богу и обители сеј објазалсја, да он всјаки пункт званиа своего, честно, точно, вјерно и беззорно исполњати хошчет. А занеже

5. Произведением Јеромонаха Максима, аки заклетога старца во Игумена, в мјесто јего качество заклетога старца Јеромо-

наха Синесију Плачича поставлен и при-
ставлен јест.

Дјелано дне, мца и љета како горје.

Д. Плевицки с. р.
Архимандрит Гергетешки.
Стефан Новаковић с. р.

(Ово је онај Стеван Новаковић, што је имао у Бечу штампарију и издвалац Рајићеве историје. Морао је у то време бити гост или митрополитов или Плевицков, те је као такав био присутан при инсталацији Максимовој, као и оно Андрија Волни, управитељ карловачке гимназије 1812. при избору Герасима Миљевића за игумана у Цакри. (Види о. л. бр. 11. за 1905.)

Максим Секулич с. р.
Игумен Реметски.
Арсениј Љубинкович с. р.
Намјестник Реметски.
Синесиј Јеромонах с. р.
Софрониј Лазаревич с. р.
Теофан Монах с. р.

Игуман Максим није дуго остао као игуман у ман. Ремети, него је као што видесмо већ 25. Марта 1788. постављен био за архимандрита Раковачког, а 7. Јулија 1789. премештен буде за архимандрита у Бездин на своју несрећу.

Видели смо, да је Максим као ђакон отишао у горњокарловачку епархију владици Петру Петровићу у „придворну службу“.

Максим је својеручно записао на рукописној књижици: „Поучение о таинствима — —“ ово: „1775. љето марта 22. у вторник в 8. час дне изишао сам из манастира у службу Г. Епископу Петру Петровићу, карлштатском, и пребил код Јего Преосвјашченства не мало 9 љет и возвратихеја в манастир“.

„1775. Маја 3. дња.

Преосвјашчењејшаго Г. Епископа Петра Петровића инштелациа бист Маја 3. и там президиро Г. Генерал Горецки, генералие карлштатске, а от духовни персона кои су у присуствију били Г. Архимандрит Теофил Алексиевић гомирски, и он јего заклинал, кое все благополучно окончато

от их ц. к. величества и весело там онај дан проведено било, а к тому сутрашним дном разишла се сва Господа“.

„Сего љета и мјесјаца в служби Г. Епископа диаконској бил сам, а у овој прилики Г. Генерал трикрат мене вопрошавал, и обећање даво, что би послушание јему учинил, и дар велики приџал би на вјек; ја јего Ексцеленцији на то далсам отговор, невозможено во вјеки, а и своего синовца послал толико крат что би реч дал, но не попустилсеја јест говорити много“. (т. ј генерал је хтео, да му ђакон Максим дојављује, шта се ради у двору владичином, што је он од себе одбио).

Максима је произвео владика Петровић за јеромонаха, и као такав је отпављао за 6 година службу бележничку у конзисторији, за што је примио из „неприкосновенног фонда“ на основу дворског интимата од 6. Јунија и 7. Септембра 1785. године 900 фор. (Види „Српски народни фондови“ од др. Милоша Рајића стр. 44).

Повративши се Максим у В. Ремету, буде изабран за заклетог старца, а по том за игумана као што наспоменуемо.

Познавајући владика темишварски Петар Петровић, који је 1784. премештен био из Карлштата у Темишвар, Максима као спремног калуђера и савесног човека, израдио је да је као архимандрит дошао у Бездин, и како је Петровић, као референт код илирске дворске канцеларије, био више у Бечу, него у својој резиденцији; то га је у управи заступао архимандрит Максим од почетка Јулија 1791. па све до половине 1798., о чему је Максим известио митрополита писмом својим од 12. Јулија 1791., ког овде под I. доносимо.

Из времена те Максимове администрације, дошла су до наших руку два његова писма писана владици Петровићу, која наводимо под II. и III.

Око половине 1798. допадне сиромаштво Максима велике беде и зла.

У то су време царствовале у темишварској епархији денунпијације, у којима је имао удела и погоњи архимандрит Павлао Кенђелац, који је својим немирним духом много бриге и невоље задавао тадашњој јерархији.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

За Кенђелца је владика вршачки Јосиф Шакабент у своме писму од 18. фебруара 1801. митрополиту Стратимировићу рекао ово: „По моему позњејшем мњенију за Кенђелца најбоље би било, за бољше подчинение и поправление прави јего, у једин монастир архимандрита сремске премјестити, како би близу Архиепископије, и всегда пред очима Ексселенције ваше бил, и вјашчшим ауторитетом и властију вашеју доводиоби се в неисправних во исправление и подчинение — и тако би вес мјатеж в монастирјех банатских против јего дигнулеја и утолил, и он би временем своим благополучен и добрим архимандритом бил, и здјелалсја, а ваша би Ексселенција могли јединого от своих питомцев у Бездин за архимандрита уредити, само Кенђелца от Темишвара и епархии темишварскија отдалити. Ексселенција ваша добро учинисте што Кенђелца у монастир Бездин на показание отслати, да се мало памети сјети — поправит — и калуђерскому житију навикнет, ибо он в монашествје ни един ден в монастирје непровел — само да га нисте за простаго јеромонаха настојатељу подложили, зане он не от псевдо Епископа во архимандрита произведен, но от законаго диецезана и брата нашего; правда што ја причини незнам, за коју Ексселенција ваша тако с Кенђелцем учинистја, буди јему по наредби вашеј — ја јего и паки в милост и покровителство будушче Екс. вашеј, за љубов Блаженопочившаго Брата Нашего, а Кенђелцева Благодјетелја препоручају —“ (Рукопис).

По смрти Максимовој († 12. Марта 1800.) владика је Петровић хтео Кенђелца да премести из Сент-Ђурђа за архимандрита бездинског, ког је против воље митрополита Стратимировића произвео за архимандрита, због чега је између њих вођена велика преписка, с тога је митрополит по смрти Петровићевој († 23. Дец. 1800.) отиравио Кенђелца као простог јеромонаха у Бездин.

У погледу тог спора између митрополита и Петровића, и заузимања Шакабентина за Кенђелца, рече Павле Авакумовић арадски владика, у своме писму митрополиту: „— — Ја и надахсја да Г.

Епископ вршачки касателно Кенђелца, да га примити не хошчет, тако одговорити будет; а што он алегира да правилни Епископ јего Кенђелца во Архимандрита произвел, то видитисја да он Г. Епископ вршачки мјешает достоинства хијерархии со степени свјашченства, ибо њест едино звание Архимандрита, Игумена, Протосингела и Протопресвитера, с степени свјашченства, диакона, пресвитера и Епископа, сиј бо степени неизгладими сут. В прочем и мое би мњение било јего Кенђелца кромје других узроков, и за то јеже удалити всјакија прочија раздори из Темишварскија Епархии дигнути; обаче на јегда састанемеја с вашеју Ексселенцијеју по далше видимому и искуситисја имущчеј вешчи мњение мое сказати буду. Он Кенђелац ишчет от мене ившчанцију калуђерску всевисочајшему двору предањују на отговор што би он в првих на њу отговорил, а по том би ја изсьедовал, мњу ашче би височајшаја мјеста јему на отговор дати хотјели, то би в првих јему на отговор дали, и таже с одговором јеговим мње за извидјение би послали; и за то Екс. вашу љубезњејше прошу совјет ми што скорие дати, јако в том поступити, о чем и отговор от Ваше Екс. ожитати буду —.“ (Рукопис).

Овде споменута ивштанција калуђерска, такође је било дело Кенђелћево.

Нашавши се Кенђелац у процепу, а жељан славе и власти, потише својеручно реверс 29. Августа 1801. у Темишвару, да ако га поставе за владика у Ердељу, да ће и сам, а и своју паству — Влахе — превести у унију.

Тај реверс Кенђелчев доспе доцније у руке Стратимировићеве, те повукавши га на одговор, признаде на писмено у синоду пред више епископа, да је он потписао поменути реверс, на што буде обложен казном црквеном на седам година. (Види: „Шго се и како се и с које се стране досле покушавало, да се и код нас оснује

Семинарија

за кандидате свештеничког чина?“ од Иларијона на стр. 35.

Наспоменути нам је, да је и наш познати „Јединац“ неки праунук Кенђелћев,

WWW.UNILIB
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

и знајући то, не треба да се чудимо, што праунок изметнуо на прамеду.

Рекосмо, како је Максим око половине 1799. допао велике беде и зла, а овде видимо да се та беда и зло састојало у томе, да је он лажно био денунцират, да је увредио цара, због чега буде стављен у затвор, у ком је и умро.

У „Протоколи сосједанија консисториалнаго дне 30. Јуниа 1799. в Темишварје держанаго“, рекло се:

„Nro. 246.

Прилагаетсја к протоколу сему писание на Јего високоблагородие Г. Михаила от Зомбори славнаго комитата Темишварскаго Администратора и в предмјетје денунциации против Г. Архимандрита Бездинскаго Максима Секулича, милоствјейше опредјеленаго краљевскаго комисара под числом 9. Јулиа сего года по римскому, в том от страни консисториума сего отпушеное, во јеже би сја вишеречени под денунциациеју обрјетајушчијсја Г. Архимандрит Максим Секулич, до тоље, донелјеже далшее всевисочајшее Рјешение в дјеље воспосљедовати будет, сјемо во арест диецезалниј предати, неменшеже и в сљед милостивјейшаго Рескрипта Деклараториума §. 53., јакоже и всевисочајшија Резолуции под 21. Јануариа 1798. года Nro 1568. истекшија, два члена консисториална при извидјении предкоснутија денунциации присутвовати имушчија, отсјуду взискатисја имјело би. Повнегда обаче предпомјанути Г. Администратор и краљевски комисар от Зомбори, на таковое писание никаковим отвјетом консисториум сеј удостоивши вишереченаго Г. Архимандрита в комитатски прости арест за злодјеев опредјелени поставил, того ради, далшиј рекурс на Јего Свјетлост Г. Палатинуса консисториум сеј покорњејше учинити за нужно благоразсудил, јегоже концерт равње протоколу сему прилагаетсја“.

„Служит за вједомост и Јего Превосходителству Г. диецезалному епископу о вејех прикључившихсја по должности покорњејшее извјестие поднести“.

Данас се у архиви темишварске консисторије не налазе споменута два акта у овом записнику.

Стеван Аввакумовић, владика горњокарловачки и придворни саветник код кр. угарске канцеларије, у своме писму од 12. Јулија 1799. писатом у Бечу митрополиту Стратимировићу, рече: „— — Два неугодна случаја извољесте ми овом приликом ваше Превосходителство објавити. За Секулича и за диакона из Боћана. Први воистину страшан и важан, ашче реченаја изречением судејским потверждена будут. Други пак при сицевих обстојателств, могао је заиста изостати, мало је зар и тако ушљувака“.

„Од Кећелца свее могуће, еле, ја га дотле, дакле га ваше Превосходителство не признате за архимандрита, не признаем. Ах Боже мој! велику је с њим инквизицију учинио Г. Епископ темишварски како за клер, тако и за себе, јошче мало треба, пак ће га се и сам курталисавати, али не ће моћи. — —“ (Рукопис).

Максим је из Темишвара одведен био у Будим у затвор, где је у болници за окривљенике умро 12. Марта 1800., и не дочекавши пресуде. Умро је дакле под сумњом.

Он који је мрзио денунцијате и одбио понуду генерала карлштатског Горецког, да му денунцира свога благодјеја владика Петра Петровића, дочекао је то, да буде од несавесне сабраће денунциран, да допадне затвора и да умре у затвору под сумњом. Ваистину, грозна судбина сиротог архимандрита Максима Секулића, коју су судбину многи и многи дочекали.

По извешћу о прегледу фрушкогорских манастира од 1772., Максим је знао и латински. (Види „Starine“ VIII. код описа В. Ремета стр. 7.)

Максим је био посланик на народном сабору 1790. у Темишвару.

„У „Беседи“ за 1869. II. делу штампани су шест писама архимандрита ковиљског Јовава Рајића Максиму, с којим је Рајић у великом пријатељству био и ког је из љубави називао „милим Мачком“.

Из истих се писама види, да је Максим био од интеллигентнијих калуђера, који се бавио и читањем.

У писму своме од 19. Јануара 1797. рече Рајић Максиму: „— Г. карлштадски

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

упокојо се о Господје (Генадије Димовић † 20. Дец 1796.), и оста Лика удова; недвоим да се неће скоро за другога удавати, и већ има просилаца, као што чуем. Инди и ти не дремај, јављај се где треба, небил твоја била. Кукурек с брда виче оженитеме, љубичица руку дае отведитеме, гледај нато делом да отгоненеш. Ја то желим дочекати“.

У то доба није на Рајић на сам Максим могао помислити, каква га једна „митра“ очекује и како ће скончати.

Из писма Рајићевог од 30. Нов. 1794, у ком одговара Максиму на његово писмо, види се, да је Максим као управитељ — заменик владичин — епархије, морао имати тешких часова и да је био незадовољан, те пошто га је Рајић соколио да не клоне духом, рече му: „Осем свега ево теби леп и добар рецепт: Буди прво исправан пред твојеју совјестију чинећи дужност, пак узми једну центу терпјенија, а другу молчанија, и све то скувај у котлу добросердечија, и привијај свако јутро на ране, а особито кад осетиш да заболи. Вјеруј ми хоћеш се излечити. Јер лепшег и спасителниег лека на ту рану нејма. Probatum est“.

Овде ћемо навести поменута три писма Максимова, писана митрополиту Стратимировићу.

I.

Високопреосвјашчењејши и Високодостојњејши Г. Архи-Епископ и Митрополит, Мње Господине и Архиепископирју Милостивјејши!

Неизостављају Всепокорњејше извјестие поднести В. В. јако мој Принципал Г. Епископ Петрович, сего текушчаго мца 10. числа посље пол два о втором часу, от здје одјелилеја в Виену: Коториј мене благоизволил здје в Темишварје с честњејшим Консистириумом на команди во Епархии својеј оставити.

Сего ради предањејше Себе Архиепископирској Молитви усмјеливајусја препоручити, во ежеби В. В. взором своего чело-вјекољубиа па мене благоизволили при-зрјети, и ашче когда требовал би в како-вих либо случајах, и в дјељах Консисто-риалних Рјешениа, да би тогда Милостиво

и благонаклоно моему недоумјенију тако-вое не отрели.

Јестли В. В. в чем мене, и к служ-бам каковим способна обрјашчете, и ми-лостиво благоизволите ми наложити тују исполњати; Предањејше увјерају В. В. јако с тисјашчу радостеј готов к таковом исполненију обрјашчусја.

На конец мене Архиепископирској милости и благонаклонству с совершењејших Стра-хопочитанием приручају изумирају

В. В.

Предањејши слуга

Максим Секулич с. р.

Архимандрит Бездинскиј.

В Темишварје 12. Јулиа 1791.

II.

Високопреосвјашчењејши — —

Ја ових дана могао сам разумјети, да хоће се изаслати из Двора њека Комисиа по монастири, но совершенно незнам будетли во всех Епархиах та Комисиа проходила, или точију по фрушкогорских монастиреј: зато усућуем се покорњејше просити В. В. естли то истина, и шта ће изтраживати от монастира, да ако би и к нам дошла, да се знамо к вопросам тоја приуготовити. Како разумјех от брата Архимандрита Месићскаго Василиевича, да су непостојани фрушкогорски калугери 50 пунктова предложили високосланној Илири-ческой Дворној Канцеларии, между коими, да су представили да се може на жертву Народњега Семинариума давати она сума новаца, шчое от собора прописана*; Нишга мање, непостојанства ради бездјелников фрушкогорских калугеров, ако би ова Комисиа започела и до нас овамо би дошла; исповједам В. В. јако моемо верховному повелитељу и отцу, хоћу их онако живо представити и с пробама јасно доказати нихова неваљалства, да се сами не би боље на огледало могли видити, зашчое веће њеких конфузиашев фрушкогорских доволно

* Вредно би било, било у Пешти било у Бечу изнаћи овај предлог фрушкогорских калуђера, пошто је познато, да је Стратимировић 1791. спровео молбу фрушкогорских и банатских монастира, да се ослободе од наметнутог им прилагања за издржавање Семинарије, или да им се бар одпусти што од одређеног износа, што је пак илирска дворска канцеларија одбила с негодовањем, напомињујући им, да су се они добровољно обвезали на то прилагање. (Види Илиријиново о „Семинарији“ на стр. 17.)

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

јего непријал в собратство в монастирје моєм, зато что он Влах јест: се бист само измишљена лаж; но јаже и преже во оправдание мое писах, тое и нише повторају, сие ест да число доволно братства имјеју, а хотјаби и не било число братства, оцет онаковоју богомерскују пијаницеју не би рад умножавати число братиј; когда би хотјелосе мени пут предвзјати, и у јего парохију отити, јего неваљалства из љедити, имали би шчо В. В. читати; но несудим вредно бити за једну пијаницу трошка путнаго творити, уповају јако П. В. мене повјерити будут. Из близ сушчаго мјеста гдје Ј. Константин парохом бил, свјашченик и сосјед јего, пореду все житие его мње сказал: а ние онако како отпустителное писание Г. Епископа Арадскаго гласит: Перво јако он Ј. Константин чрез безмјерное свое пианство и у пианству немирност, не точију со своими парохиани в злом пожитку бил, но и с вармећском Господом у толико уплео се био, да га веће ние могуће било терпити; сада едан пункт остављам кои ние за перо и папир, но от уст требалоби јавити. Второ јако он ходил у В. Варад поунијатитисе, но егда свое непристојное и неваљало намјерение Епископу унијатскому јавно, тогда вопрошен био, может ли село свое у унију привести, отвјетвовао да может, и тако от Епископа унитскаго отслат натраг да и своју бившу парохију преобрати у унију, немогшиже того сотворити, и савершено в смјетение пришедши, начал искати монашескаго житиа. Да он у монастиру Ходошу, по описанију Г. Епископа, мјеста неимјеет, зато что число полно јест, и то ние тако, но знајући јего Г. Епископ, јакоже и Г. Архимандрит ходоски, не хотјели га примити но отбацили далше, и другим на врат, а јегда би он не бил пианица, и неваљао, он би био ходосанин. Ето описаниа Јереа Константина.

Јегда обоја сија покорњејше извјествују, тогда себе милости Архипастирскај с целованием свјатиа десници отдал јесм

В. В. Покорњејши слуга
Максим Секулич с. р.
Арх. Бездински.

В Темишварје 19. Окт. 1797.

* * *

У „Стари српски записи и натписи“ од Љубе Стојановића у П. књ. наведен је овај запис Макимов: „1788. В то время многе монастыре Тѣрци попалише и опустошиша, и запалише монастырь Волявчѣ, храм архістрагиговѣ, близъ града Рѣдника, яко 2 сата, и того насилия разбѣже се братиа, и здѣ во монастыри Ремети билъ игѣменъ его Герасимъ Фер. 10. при игѣменѣ тояже обит. Мѣѣимъ Секѣличѣ.“

Овај се запис налази данас у Прашкој библијотеци Б. бр. 22., ког је из Фрушке горе однео Павле Јосиф Шафарик.

* * *

Како је после смрти Максимове остало готовине 1595 фор. 49 $\frac{1}{2}$ кр., то се заподело питање, ко да је наследи, т. ј. или да припадне монастиру, или његовим синовцима и нећацима, који су је потраживали.

Па како ни у декретацији од 1779. не беше говора о оставини настојатељско-калуђерској, изишла је тим поводом норма а потом интимат, по ком калуђери-настојатељи могу располагати само са оном својом, коју су имали пре него што су дошли у монастир и покалуђерили се, а иначе, остаје све монастиру, која норма и данас у том погледу важи.

Norma.

Quoad Substantias Monachorum et Archimandritorum ex usu et praxi Ecclesiae Orientalis observari solita.

Repraesentatis ddto 30. May 1808.

Sub 16. Februarii anni currentis Nro 3316. dignabatur Celsitudo Vestra Caesareo Regia mihi de benigna mente Regia benigno gratiose intimare, ut cum Maximi Szekulics. de crimine laese Majestatis lite conventi, sed ante latam Sententiam in Aresto demortui Bezdiensis condam Archimandritae ex fratre et sorore nepotes sequestratam ejusdem Substantiam sibi extradandam ordinari supplicent, in defectu normae manipulandarum per decedentes Archimandritas relictarum Substantiarum, praesertim cum Cleri G. n. u. R. Substantiae de praescripto Regulamenti Illyrici juxta peculiaria et a norma pro Clero

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Latini Ritus defixa diversa principia pertractari debeat, ego super usu et praxi in similibus casibus hactenus observata relationem submitterem.

Quare attioribus his ordinibus debite obsecuturus non intermitto diam ex sensu Archiepiscopalis Metropolitanii Appellatorii Consistorii, quod his diebus celebratum fuit, et quocum ego tenores benigno gratiosi Intimati comunicandos esse existimavi, humillime referre: quod quemadmodum citato benigno Regulamento Illyrico ac Rescripto Declaratorio de anno 1779. Archi et Episcopis hujus ritus tantum de una medietate propriae suae substantiae disponere admissum est, dimidia pars vero altera in Bonum fundi Nationalis illyrici cedat, ita quoad Archimandritas seu Abbates Monasteriorum hujus Ritus hactenus semper in usus et praxis obtinuerit, quod cum illi adinstar Romano-Catholicorum Abbatum peculiari aliquo a Monasterio cui praesunt diverso beneficio ad personam minime gaudeant, verum ut Praepositi Monasteriorum et Monachorum cum his in Comunione bonorum vivant, hinc licet quidem ante ingressum ad Monasterium cuilibet de substantia sua disponendi facultas in salvo maneat, post ingressum nihilominus, pro eo ac juxta disciplinam Monasticam nemo Monachorum quidpiam proprii habere, sed si quid etiam acquisiverit, in comune acquisivisse censetur, Archimandritarum aequae ac Monachorum remansae post mortem substantiae ad manipulationem concernentis Monasterii pertineant, eique cedere soleant.

Cujusmodi Principium ad casum praesentem tanto magis applicabile evadit, quod notorium sit, mentionatum Archimandritam Szekulics adhuc qua puerum pauperem et egenum ad Monasterium susceptum, ibique usque dum ad edendum votum admissus fuisset educatum extitisse, et hinc rationabiliter concludi possit, eum propterea de ultima dispositione neque cogitasse, cum sciverit Monachos facultate testandi destitui. In reliquo etc.

Stephanus Stratimirovics m. p.

Intimatum ddt. 29. Jan. 1811. Nro 490.

Dignabatur Sua Majestas Sacratissima,

erga Remonstrationem, per Comitatum Temesciensem circa obligatorias super 1595 fl 49 $\frac{1}{2}$ kr. per Monasterium G. R. n. u. Bezdiense Archimandritae olim Maximio Szekulics extradatas, ac de praesenti in cassa mentionati Comitatus Temesciensis depositas, sub dato 7. May 1810. isthuc factam, clementer resolvere, ut, cum substantiae post fata sive Monachorum sive etiam Archimandritarum G. R. n. U. remansae indiscriminatim concernenti Monasterio cedere soleant, affectae Obligatoriae praefato Monasterio Bezdiensi, in quo supramentionatus olim Archimandrita Maximius Szekulics votis religiosis obstrictus vivebat, extradentur. Quae altissima Resolutis Regia Comitatus quoque Temesciensi ab hinc sub hodierno nota reddita, Excellentiae Vestrae reflexe etiam ad Remonstrationem ejusdem, quoad Substantiam quaestinati Archimandritae isthuc sub 30. May 1808. factam, pro noticia sui que directione praesentibus intimatur.

Неприлике

Лукијана Мушицкога у Плашком.

Д. Р.

(Продужење)

Други одговор Мушицков.

Zufolge des verehrtesten Auftrages vom 14. December l. J. No. 35. habe ich auf die vorgelegten Klagepunkte folgende Einrede zu unterbreiten.

Ad. 1. Es ist nicht wahr, dass die meisten Consistorien ausser meinem Praesidio und dem Notaer blos aus zwei Consistorial-Beisitzern, (die die hiessigen sind) bestehen. Diese Unwahrheit nöthigte mich die Consistorial-Protocolle durchzubläthern. Ich fand dabey im ersten Jahre meiner Administration (1824.) nur vier solche Fälle. In zwei folgenden Jahren kommen zwar mehrere solche Fälle vor, aber sie traten meistens in dem Winter und Erntemonaten ein, wo die entferneren Beisitzer, zur Session nicht kommen konnten, oder auch desswegen, weil die zu verhandelnden Gegenstände von minderer Wichtigkeit waren, für welche man die entferneren Beisitzer zu rufen nicht nöthig fand. Hingegen sind mehrere Consistorial-Sitzungen in Beisein mehrerer Beisitzer, als selbst das Consistorial-System fordert, und

etliche Mahl in Beisein aller Erzpriester gehalten worden. Ich habe im Consistorio den Grundsatz aufgestellt, dass alle Erzpriester nach der ihnen obliegenden Pflicht Consistorial-Beisitzer sein müssen, und zwar aus dem Grunde, weil sie grössere Theile der Diöces mittelbar verwalten, von einen bis zwei Tausend Häuser, von dreizehn bis zwanzig Tausend Seelen in ihren erzpriesterlichen Distrikten als kirchliche Vorsteher zu besorgen haben, und über alle Angelegenheiten ihrer Districte wahre und aufrichtige Referenten dem Consistorio sein müssen, wozu sie mit Eid belegt, sohin mit der Würde eines Consistorial-Beisitzers bekleidet sein müssen. Aus diesem Gesichtspunkte ausgehend habe ich vier Districtual-Erzpriester, die von meinem Administrations-Antritte keine Consistorial-Beisitzer waren und vier vice-Erzpriester Sr. Excellenc dem Herrn Metropoliten zu Assessoren vorgeschlagen, und mein Grundsatz ist durch die Ernennung der Vorgeschlagenen von Seite Hochdesselben bestätigt worden. Die Assessores besonders die Erzpriester sind verbunden auch dann, wenn sie den Consistorial-Sitzungen nicht beiwohnen, ihre Ansichten zum Behuf ihrer Districtual-Leitung oder der ganzen Diöces, wenn sie solche haben dem Consistorio schriftlich mitzutheilen. Ich als Praeses forderte mehrere Mahle alle Erzpriester auf, über manche wichtige Consistorial-Gegenstände ihre Meinungen mitzutheilen und sie thaten es. Wenn nun das Praesidium des Consistorio so verfuhr; wenn es im Monate December, Januar, Juli, August, die entfernteren Beisitzer schonte; wenn es vertrauend auf die Festigkeit seiner Grundsätze, auf das unwandlbare Streben nach Gerechtigkeit — auf die gesammelte Erfahrung von allen Angelegenheiten der Diöces; wenn es, sage ich, Gegenstände, mögen sie auch wichtigeren Inhalts gewesen seyen, mit zwei Beisitzern und dem Notaer verhandelte und Beschlüsse und Verfügungen machte, denen keiner von den abwesenden Assessoren Beipflichtung versagt haben würde, so konnte daraus kein Nachtheil für die Verwaltung der Diöces entspringen, wie diess der treue und wackere Anhänger des Complots mittelst dieses Klagpunktes zu beweisen wünschte. Der Klagführende ist offenbar der Consistorial-Notaer Terkulja, weil er in seinem Thun und Lassen keine Grundsätze hat und fremde Grundsätze nicht zu erkennen vermag, nicht zu schätzen weiss, so kann er nicht begreifen, dass nicht so

wohl Mehrheit der Beisitzer und den blossen Bejahungen derselben („virtus indocta“), als vielmehr der pünktlichen Befolgung der canonischen Weisungen, der allerhöchsten Verfügungen, wie auch der Kraft grosser vielumfassender, deutlicher Grundsätze der allgemeinen Wohlfahrt („ars et peritia“) im Kirchensprengel seine glückliche Leitung, zu verdanken habe.

Ich weiss nicht ob der verstorbene Bischof v. Mioković aus diesem Gesichtspunkte hinsichtlich seiner Consistorial-Sitzungen ausgegangen sei oder nicht, genug, es ist die reine von den jetzigen Consistorial-Assessoren ausgesagte und bestätigte Wahrheit, da, dass er das Consistorium im wahren Sinne desselben genommen, fast nie gehalten habe. Die ungewöhnliche Form seiner Consistorial-Protocolle bestätigt dieses. An der Stirne seiner sogenannten Consistorial-Beschlüsse, steht die trockene Aufschrift, Actum dann und dann ohne Benennung des Praesidio und seiner Beisitzer. Seine eigene Beschlüsse und Machtsprüche liess er durch den Notär abschreiben und nachgehends durch die so den Nahmen der Consistorial-Beisitzer führten, nach beliebiger Zahl unterfertigen. Meine hierin getroffene Zurückführung zum Vorgeschriebenen konnte dem geringen Krittler dem ebenso unbilligen, als incompetenten Beurtheiler nicht genügen, indem jene aus wichtigen Gründen, wie gesagt, dann und wann eine Ausnahme litt. Wohl! auch diese soll in Zukunft von mir nicht geduldet werden. Theils um den feindlichen Vespren keine Nahrung zu geben, theils um mich dem Consistorial System ganz zu bequemen wird möglichst gesorgt werden, dass die vorgeschriebene Zahl der Assessoren künftigen Consistorial-Berathschlagungen beiwohnen könne.

Die Anklage des Notaers Terkulja, dass ich die Consistorial-Beschlüsse und Verfügungen abzuändern und ungiltig zu machen pflege, ist bloss ein Beweis seines lügenhaften und verleumderischen Charakters, seines boshaften Willens mich zu kränken, indem er mit den gierigsten Klauen seines wildgestimmten Gedächtnisses alle Consistorial-Sitzungen von drei Jahren schadenfroh durchwühlte, und nur zwey Fälle herauszuheben im Stande war, mit denen er gegen mich zu wüthen gedenk, ohne Zweifel, gleich den wüthenden Wellen des Meeres, die den einsamen Ruderer im Nahen zu verschlingen drohen.

Die Fälle sind mit dem Pfarrer Michael Opačić

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

und dem titular-Erzpöster Wuinović. Mit dem ersten hat es diese Bewandniss. Unter 3. August l. J. Nr. 165. wurde es im Consistorio beschlossen, ihn aus Rücksicht seiner dürftigen Lage aus der ärmeren Pfarre zu Skrad nach Klokoč als die nächste zu ihm zu übersetzen. Bald darauf entstanden in der Gemeinde zu Klokoč Spaltungen. Ein guter Theil derselben drang mehrmal beim Consistorio darauf, ihn ja nicht nach Klokoč zu senden. Man sah sich bemüssigt ihn wieder zu Skrad um so mehr zu belassen, als die Berichtigung seiner verbrannten Tauf-, Trau- und Sterbe-Protocolle v. Jahren 1819. — 1824. die man einem nach Skrad zu ernennenden Pfarrer hat anvertrauen wollen, von ihm bequemer und genauer bewerkstelligt werden könnte, und sich eine Möglichkeit zeigte etwas später auf die Verbesserung seines Zustandes Rücksicht nehmen zu können. Hierbey obschon man einen Caplan auf die Klokočser Pfarre zu ernennen befunden hat, liess man dieselbe, nicht ohne Grund einstweilen unbesetzt, und gewärtigte die baldige Berichtigung der Protocolle des Skrader Pfarrers. Es glückte auch demselben solche nach drey Monathen zwar nicht ganz, gleichwohl grossen Theils zu Stande zu bringen, nicht minder die in Hinsicht seiner Person getrennten Pfarrlinge zu Klokoč für sich einzunehmen, wie auch achtungswürdige Anempfehlungen von seinen vornehmen Gönnern zu erhalten. Der Zusammenfluss dieser günstigen Umstände und Verhältnisse setzte mich in Stand den durch den Drang der Umstände zu Gunsten der Pfarrgemeinde abgeänderten Consistorial-Schluss, ohne weitere Besorgniss für dieselbe Gemeinde, um zu Gunsten des Skrader Pfarrers Michael Opačić, dessen Betriebsamkeit den erwähnten Zusammenfluss der Verhältnisse beförderte, im Einverständniss mit den Consistorial-Beisitzern unter 20. November l. J. Nr. 258. auf die vorige Stelle der Gerechtigkeitsansicht zurück zu führen, und durch eingeleitete Installierung des Opačić auf die Klokočser Pfarre fest zu setzen.

Wenn ich dieser Darstellung den mich hierin leitenden Grundsatz hinzufüge, dass eine Pfarre dem Pfarrer eine Volksschule seye und seyn müsse; dass mir mehr gelegen seyn müsse um die Fortschritte einer solchen Schule in religiöser und moralischer Hinsicht, als um die weinerlich gebetene Vermehrung des Gehalts eines minder fleisigen und wachtsamen Lehrers; dass die vollziehende Gewalt des Consistorial-Praeses und

respective eines Administrators im ledigen Bisthume, wenn sie im Laufe der Vollziehung der Beschlüsse auf Hindernisse stosst, die entweder gar nicht, oder einstweilen nicht gehoben werden können, eine Abänderung in den Beschlüssen machen können und müsse, um die Klugheit des Consistoriums nicht zu compromittiren (sapientis est mutare cosilium. Cic.), um die natürlichen Rechte der Pfarrgemeinde, die ihren Religionslehrer zahlt, nicht zu beeinträchtigen; dass der Bisthumsadministrator für die gerechteste Verwaltung des Bisthums hafte und nicht einzelne Beisitzer; so darf ich hoffen, dass Eine löbl. Commission in meiner Verfahrensart hinsichtlich des Opačić keine Willkührlichkeit und Eigenmächtigkeit in der Abänderung des Consistorial-Schlusses finden werde.

Wenn der Notär Terkulja, der alle die Schwierigkeit, des in der Opačićischen Angelegenheit obwaltete, mit Augen sah, überhaupt einen Sinn hätte zur Auffassung gesunder Grundsätze, und insbesondere jener in Hinsicht des in Rede stehenden Falles; wenn er einen Funken humanen Geistes in sich hätte, so würde er mich mit dieser unbilligen Anklage und feindlichen Kränkung verschont haben. Er verräth den boshafte Willen per fas et nefas Mängel in der Bisthumsadministration zu suchen, — er, der sein zwey Klafter breites Zimmer in der Ordnung zu halten nicht im Stande ist, dessen Grundsätze mit den Plaskkaner Winden gleiche Beständigkeit haben.

Was der zweite Fall mit dem titul. Erzpöster Wuinović anbelangt, gebe ich folgende Erklärung:

Das Kostajniczer Erzpösterthum war bald nach meinem Administrations-Antritte, und zwar am 29. Feber 1824. erledigt geworden. Nicht lange darauf insinnierten sich drey Bewerber um dieses Erzpösterthum: der erwähnte tituläre Erzpöster Johann Wuinović, und zwey vice-Erzpöster Stefan Čučković, Pfarrer zu Petrinja und Emmanuel Pricza, Pfarrer zu Dubica. Ich bestrebte mich sie näher zu kennen. Als ich glaubte eine hinlängliche Kenntniss von ihren intellectuellen und moralischen Eigenschaften erlangt zu haben, berief ich zur vorzunehmenden Wahl eines unter denselben alle Erzpöster auf den 29. Oktober derselben Jahres. Es kamen Archimandrit Rajacsić und 7 Erzpöster. Der alte Thomas v. Budisavljević blieb aus. Der Archimandrit Rajacsić, als mein Widersacher und Gevater des Wuinovićschen Hauses, bearbeitete vor der Session die

Erzpriester, den Korjeniczer ausgenommen, zur Seite des Wuinović. Diess hatte er um so leichter bewirken können, als die persönlichen Eigenschaften des Wuinović den Beisitzern unbekannt waren. Davon wurde ich unter der Hand in die Kenntniss gesetzt. Man kam zur Session und schritt zur Wahl. Vergebens hatte ich den höheren Standpunkt gewiesen, aus dem man die erzpriesterliche Würde betrachten müsste; vergebens den Zeitgeist und seine Fortschritte, den begonnenen Strom der Cultur der glücklichen Mitbewohner der Monarchie gezeigt; vergebens die persönlichen Eigenschaften der Candidaten vor die Augen gelegt und auf die ersteren Ansichten applicirt; vergebens mein Leidwesen darüber geäußert, dass die zwey ersten Candidaten Wuinović und Cucsković in dieser rein militärischen Diöces der deutschen Sprache unkundig sind, sobald ich die Vota einzusammeln anfang, alle nach der Reihe, jenes des Korjeniczer Erzpriesters ausgenommen, fielen für den Wuinović aus. Ich erwiderte, dass ich von meiner Seite ihren Votis nicht beistimmen könne, und dass ich für gut errachte diese Wahl ein anderes Mahl wieder vorzunehmen, indessen diene die Verschiebung den Beisitzern zur Erhaltung grösserer Kenntniss von ihren Eigenschaften. Dies that ich auch deswegen, weil ich in eben dem Augenblicke, als ich die Einseitigkeit der Stimmen sah, den Entschluss fasste, das Kostajniczer Erzpriesterthum seiner Grösse wegen in zwey zu theilen, in welchen Falle dann der eine erzpriesterliche District dem Wuinović zu fallen dürfte. Diess ist die Ursache, warum ich die Wahl des letzteren weder zur Bestätigung Sr. Excellenz dem Herrn Erzbischofe und Metropolit vorgelegt, noch die Einprotocollirung derselben zugelassen habe. Indem ich die Realisirung derselben verschoben habe, falsch ist es, dass ich sie eigenmächtig ungiltig gemacht habe. Indessen suchte ich die Materialien zur Realisirung des gefassten Entschlusses das Kostajniczer Erzpriesterthum in zwey zu zertheilen. Zu diesem Zwecke ist der angemessene Consistorial-Schluss unter 2. September 1823. N 159. gemacht worden. Die Gründe dessen sind in der Beilage a.) entwickelt worden. Von der Wahl bis zur vorgeschlagenen Theilung des Erzpriesterthums sind volle zehn Monate verstrichen, und der Wuinović reklamirte durch diese ganze Zeit seine Wahl nicht. Das Consistorium aus allen Beisitzern bestehend, machte bei der Theilung des Erzpriesterthums gar keine

Erwähnung von jener gewesenen Wahl, vielmehr sprach es laut, dass die Theilung des Erzpriesterthums bei dessen Vacatur vom bequemsten bewerkstelligt werden könne. Das Consistorium hat also durch die vorgeschlagene Theilung des Erzpriesterthums gewesene Wahl selbst ungiltig gemacht und anerkannt, dass der Wuinović kein wirklicher Erzpriester sey, sonst hätte es die Theilung nicht vorschlagen können. Die Anklage also des Notärs Terkulja und etwa seines Mitheifers ist boshaft und verleumderisch gegen mich, beleidigend gegen das ganze Consistorium, frech, unsinnig und toll, da er sie nach der hohen Orts genehmigten und öffentlich gewordenen Theilung vorbringt.

Wer diese zweyen erzpriesterlichen Districte vielfältigen Nutzen schaffende und für die Analen der Karlstädter Diöces merkwürdige Begebenheit, die ich durch die in dem Zeitraume von der vermeinten Ernennung des Wuinović zum wirklichen Erzpriester bis zur Theilung des Erzpriesterthums gesammelte Erfahrungen und beachtenswerte Bemerkungen herbey gezogen habe, nicht zu achten weiss, der kann vielweniger so viele andere nützliche Verfügungen, die ich zum Wohl der Diöces getroffen habe, anerkennen. Wer den bösen Willen an den Tag legt, dass er lieber wünschen möchte, jene Begebenheit wäre nie zu Stande gekommen, der verräth den nämlichen bösen Willen in Hinsicht hundert anderer Schritte, die zur Besserung, zur Vervollkommnung des Ganzen gethan worden sind. Wer den edlen Muth besitzt den vielfarbigen, angenehmriechenden und stolz blühenden Nelken den Untergang zu wünschen, und denselben vorzubereiten, weil er den, der sie gepflanzt, genährt hat, hasst, wird der den anspruchlosen, frommen Veilchen als Schutzgenossen desselben Gärtners ein besseres Schicksal gedeihen lassen.

Ich stelle gehorsamst dem weisen Ermessen Einer löbl. Commission anheim, ob ein solcher Wütherich in der Umgebung eines patriotischen Beförderers der Volkscultur geduldet werden dürfe, ob er selbst, und seine Mithelfer, bei dem bösen Willen die geistliche Behörde der Diöces in den wichtigsten Angelegenheiten derselben zu kränken, und ihr, wenn sie zum Zwecke der allgemeinen Wohlfahrt schreitet, Hindernisse zu legen, der Diöces nicht gefährlich seyen; ob bloss die Autorität eines Administrators solchem Unfuge Einhalt zu thun im Stande seye. Wenn die Guten bloss aus Liebe zur Tugend sich scheuen Übles zu thun,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unib.rs

so müssen die Bösen durch Furcht davon abgehalten werden.

Oderunt peccare boni virtuti amore,
Oderunt peccare mali formidine poenae.

Der aufwieglerische, complotgebärende Geist hat sich mit seinem niedrigen Anhang mitten in Plaschky dem Sitze der bischöflichen Residenz zum allgemeinen Ärgerniss des Bisthums, zu Medusenshaupt gestaltet. Seine Absicht ist sich der schwachen, gesunder Prinzipien unempfänglichen Gemüther zu bemeistern, das Consistorium desorganisirt zu sehen. Den meisten Glaubensgenossen der Diöces ist es bekannt, wie viel Anstrengungen es mich kostet das Ruder desselben ungeachtet der mich umgebenden Umtriebe so handzuhaben, dass die Diöces keinen Nachtheil aus jenen fühle. Wie es einem Schiffscapitän zu Muthe ist, der in die Kenntniss gesetzt ist, dass sein nächster Matrose als Mitglied eines auswärtigen Complots gegen ihn, sich auf alle erdenkliche Art bestrebt sein Ansehen, seine Autorität zu schwächen, und zu untergraben ihn öffentlich verleumden, seine Enthebung sorgfältigst zu befördern, so ist es mir zu Muthe, wenn ich das nämlich gegen mich vom Consistorial Notär Terkulja erfahre.

Ich habe in meiner Beantwortung unter 22. Dezember l. J. auf die 12 Punkte etliche Unter-Officiere und Gränzer Einer löbl. Commission angezeigt, die Beweise liefern können, das der Protodiacon Terkulja der werktätigste Anhänger des Complots-Stifters gegen mich seye. Hier erlaube mir Eine löbl. Commission speciell anzuführen, was er sich gegen mich mit Wort und That erlaubt hat. Dies hat den nächsten Zusammenhang mit diesem ersten Klagpunkte.

Dieser selbst ist nicht anderer, als ein Document seiner Bosheit gegen mich, wie sich Eine löbl. Commission aus dem bisher Gesagten sattsam wird überzeugt haben. Hierin liegt eigentlich die Ursache meiner ausführlichen Beantwortung auf die Anklagspunkte und meiner Excursion in derselben auf offensive Waffen gegen meine Feinde, weil ein jeder ihrer Punkte eine ungeheure Bosheit gegen mich enthält, und, um diese evident zu beweisen, auch andere Arten ihrer gegen mich ausgeübten Bosheit angegeben werden müssen.

a.) Der Protodiacon Terkulja sagte gleich nach dem Ausbruche des Complots gegen mich im Monate Maj bei meiner kurzen Abwesenheit von Plaschky zum Corporalen Theoder Skorupan:

wenn ich ihn, d. i. den Administrator, ergreife, ich werde ihn wie gebratenes Fleisch auffressen.

b.) Vor den Gränzern Nikola Ralić, Rade Dokmanović und Nikola Terbović, sagte er im M. September l. J. der Muschitzky ist ein grösserer Esel, als derjenige, der das Wasser in die Residenz trägt. Und ihr seyd Esel, wenn ihr es ihm nicht saget.

c.) Im Monate Sept. l. J. nachdem ich kaum mit vieler Mühe und Verdruss ausgemacht hatte, dass er das Consistorial-Zimmer, in welchem er bis dahin gewohnt hatte, ohne Verzug räumen und sich in ein anderes zubereitetes Zimmer im unteren Stocke habe begeben müssen, hat er sich vor den Corporalen Damjan Strika, Thodor Vukelić und Stojan Knežević dagegen beschwert und mit den ihm gewöhnlichen bäuerischen Gebärden geschrien: es habe wenig gefehlt, dass er mich damals nicht aus dem oberen in den unteren Stock durch das Fenster geworfen habe.

d.) Im Einklange mit der Verleumdung der ersten Klagschrift sub. A. als herrschte in der Erhaltung des Fundus instructus eine Verwirrung hatte, hatte er ausgesprengt: es seyen manche Stücke vom bischöflichen Ornat, der unter meiner Aufsicht steht, gestohlen worden. Diesen seinen verleumdnerischen Versuch können Milosch und Thodor Wukelić und mehrere andere, die mit demselben um darüber verständig zu werden, zu mir am 17. Juli kamen, bezeugen.

e.) So wüthend gegen mich beseelt und grimmig über die Hindernisse, die dem Complate, dessen Anhänger und Hauptmithelfer er ist, von Freunden des allgemeinen Wohles gelegt werden, sprach er auf der öffentlichen Strasse zu den Corporalen Thodor Skorupan und Damjan Strika, dann dem Gefreiter Radosch Schupicza: Ihr hindert unsere Absichten. Aber ich werde euere Unteroffs-Stöcke bald zerbrechen.

f.) Der Gränzer Wasil Schumonja kann auch Zeugenschaft ablegen, wie er von Terkulja gegen mich bearbeitet wurde.

g.) Er Protodiacon Terkulja scheint einen Agenten des Archimandriten Rajačić zur Beförderung seines Complots, abgegeben haben. Während dessen, als der Archimandrit Rajačić im J. 1825. 8 Monate lang von Pfaschky abwesend war, und hin und her durch die Diöces lief, vermutlich in der Absicht, die jetzt ins Licht gekommen ist, mich aber theils Berufsgeschäfte, theils die Unternehmung das Clerical-Convict zu

errichten immer allhier fesselten, bestrebte sich der Protodjacon, alle die nach Plaschky zu mir kamen, zu bereden, auf meine Anfragen: wie es im Innern der Diöces geht, ja Nichts zu entdecken. Davon hatte mich auch der gute Schirokulaner Pfarrer aus dem Licaner Erzpriesterthume Georg Marić in die Kenntniss gesetzt.

Bei sehr vielen und besonders vornehmeren, als Erzpriestern, Officieren, die mich zu besuchen nach Plaschky kamen, suchte er durch lügenhafte Plaudereien und boshafte Verläumdungen mein Ansehen zu schwächen, meine Ehre und Verdienste zu beschmälern. Zeugen dessen sind der Kiriner Erzpriester Gabriel Popović, und unter den Herrn Officieren, die zugleich bei mir im Monathe July l. J. waren, die Herren Hauptleute v. Budisavljević, Demić, Szekulić, Oberlieut. Njegovan und Lieuten. Raschković. Alle äusserten ihr Befremden, wie ich den Protodjacon im Hause dulden könne und riethen mir denselben wegzuschaffen.

h.) Wie er Protodjacon Terkulja als Actuar des Consistorii, mit der Würde eines Assessors nicht bekleidet, folglich als Untergeordneter des Consistorii, im strengen Sinne genommen, sich wider mich als Praeses desselben allerhand Unfug erlaubt hat, so hat er sich an das Consistorium überhaupt, als eine geistliche Behörde oft aus Frechheit und Charakterlosigkeit verstündigt, indem er nach gehaltenen Sitzungen ausgeposaunt hatte, was einzelne Beisitzer in wichtigen Angelegenheiten gesprochen hatten. Wegen solcher unbesonnenen Ausposaunung, die manigfaltige Unannehmlichkeiten und Verdrüsslichkeiten zwischen den Assessoren und Partheyen nach sich zog, erklärte sich mir der Korjeniezer Erzpriester Johann Pricza, er wünschte, so lange Terkulja Notär bleibt, dem Consistorio nicht beyzuwohnen.

Die zwei Eingangserwähnten Fälle mit Opačić und Wuinović müssen hierorts kurz reassumirt werden. Sie berechtigten, nach der von mir auseinander gesetzten Bewandtniss ihrer Angelegenheiten, weder den einen, noch den anderen zur gerechten Klage. Dem ersteren konnte dann erst geholfen werden, als alle die Hindernisse gehoben wurden, die der Concertrirung der Wünsche sowohl von Seite der Klokocer Gemeinde, als von seiner als Pfarrers und von Seite des Consistoriums mithin sowohl von Seite der Lehrlinge, als von Seite des Lehrers und von jener des Consistorial-Praeses als Schulaufsehers im Wege lagen.

Für den zweyten wurde so gesorgt, dass, in

dem ihm durch die Theilung des grossen Erzpriesterthums, das ohnehin nicht ihm gehörte, geringere Beneficien blieben, auch er mit geringerer Last behaftet werde, mit grösserem Nutzen für den District, mit grösserer Ehre für sich das Amt führe.

Im ersten Falle ist allseitige Befriedigung mit vieler Anstrengung erwirkt, im zweyten ist das gemeinschaftliche Wohl des ganzen grossen Erzpriesterthums dem Wohle eines einzelnen Individuums vorgezogen, und diess durch die nach den Grundsätzen der allgemeinen Wohlfahrt benutzte Vacatur des Erzpriesterthums auf immer währende Zeiten bewärkstelligt worden.

Sowohl der erste, als der zweite Fall, ist nicht erst im Werden, sondern beide sind schon geschehen. Wass will also der Kläger mit seiner Beschuldigung?

Setze man den Fall, der doch nicht ist, ich hätte in den Angelegenheiten des Opačić und Wuinović den Consistorial Schluss eigenmächtig abgeändert und ungiltig gemacht, wird er, wenn er bisschen Logik im Kopfe und Sinn für Gerechtigkeit hat, nicht einsehen, dass daraus für den Opačić und für das früher bestandene Kostajniczer Erzpriesterthum, dessen Wohl als des Ganzen beachtungswerthes ist, als jenes des Wuinović, als eines Theiles, nichts Nachtheiliges entsprungen, vielmehr für das letztere, wie auch für die Bisthumsverwaltung viel Gutes erwachsen sey. Wenn diess so ist, wo von ihm auch die zwey ersten Menschlichen Sinne belehren können, so muss er einräumen, dass allen diesen Verhältnissen nur durch höhere Grundsätze, und grössere Anstrengung Genüge geleistet werden konnte.

Dieser Widersacher des Consistoriums und dessen Grundsätze gleichen dem tollboshafte Matrosen, der nicht einmahl weiss, was eine Magnetnadel heisse und die Leitung und die Richtungen des Steuermannes bekrittelt und belacht.

Gehorsamst ersuche ich Eine löbl. Commission dieser Weitläufigkeit der Rede gefällige Rücksicht ertheilen zu wollen. Die böse Absicht meiner Gegner, die mich umgeben, das Consistorium auf eine tückische Art zu desorganisiren und die Ursache der Desorganisation auf mich zu wälzen, zwingt mich alle ihre Schritte zu verfolgen, und die Summe ihrer Bosheit ans Licht zu bringen.

Nicht der Terkulja allein, der Unbesonnene, der Charakterlose, der Agent des Rajacić, son-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

dern er Rajacsié selbst, als doch Primarius-Assessor, rügt, wie ich glaubwürdig vernommen habe, zu meinem Nachtheil und zur Schwächung des Consistoriums, der Bisthumsverwaltung. mithin meiner Administration, jenen Fall mit Wuinović. Dieses seine Verfahren stimmt überein mit der gegen mich in der Klagschrift sub A. vorgebrachten Beschuldigung einer Verwirrung in der Bisthums-Administration. Er weiss wohl, dass er nicht im Stande sey diese zu beweisen, wenn es ordentlich im Consistorio zugeht. Nun bestrebte er sich jene in diesem aufzusuchen. Wie gerne würde er Beispiele von dieser aufgehäuft haben, wenn er solche hätte auffinden können. Indem sowohl er, als seine Anfänger Verwirrung in ihren Herzen, in ihren Leidenschaften und in ihren Grundsätzen herumtragen, sind sie theils desswegen, theils aus Neid ausser Stand die höheren Bedürfnisse der Diöces aus wahren Gesichtspunkte zu betrachten. Wenn sie einmahl diesen angepasst haben durch den Drang fremder Grundsätze, so verlieren sie ihn nachher aus Unbeständigkeit ihrer eigenen Grundsätze, die Summe der rückgängigen Fürtage in ihren Gemüthern und Grundsätzen zeigen sie öffentlich indem sie nach der Theilung des Kostajniczer und der Errichtung des Petrinjaner Erzpriesterthums wofür sie im Consistorio durch gute Grundsätze des Praesidii geleitet, ihre Stimmen gegeben haben, abermals jene um zehn Monathe früher gewesene aber nicht realisirte Wahl des Wuinović zum wirklichen Erzpriester in Erinnerung bringen, und zu bedauern scheinen, dass das früher bestandene grosse Kostajniczer Erzpriesterthum nicht in den Händen eines einzigen Vorstehers sey. Diese Gleichgültigkeit des ersten Beisitzers und des Notärs gegen das Allgemeinnützige der in der Rede stehenden Verfügung, und ihre rückgängige Stimmung hat den eigennützigen Glinaer Erzpriester Stefan Meangjia zur Zurücknahme seines in Consistorio gegebenen Wortes in Betreff der vier cedirten Pfarren seines Erzpriesterthums zum Behuf des neuereirten Petrinjaner Erzpriesterthums verleitet.

Man hegt aber auch einen gegründeten Verdacht, dass denselben meine Widersacher angestiftet hätten. Neue Widerwärtigkeit, neuer Kampf für das Praesidium des Consistorii! Ohne höhere Unterstützung und Macht muss es unterliegen.

Es bleibt mir aus diesem ersten Klagpunkte noch jene Beschuldigung zu beantworten, als hätte

ich das Votum informativum dem Notär Protodiacon Terkulja abgenommen.

Ein Consistorial-Notär ist vermög des Consistorial-Systems mit der Würde eines Assessors nicht bekleidet, ist kein Assessor, mithin hat kein eigentliches Votum. Seine Bestimmung ist bloss sich als Aktuarium des Consistoriums gebrauchen zu lassen, und die Consistorial-Registratur zu besorgen. In einer Consistorial Sitzung, in der die vorgeschriebene Zahl der Beisitzer gegenwärtig ist, ist das Votum im strengen Sinne genommen, von Seite des Notärs ganz entbehrlich. In dem hiesigen Consistorio, in Fällen, wenn es schwach besetzt war, erlaubte man dem Notär Terkulja das Votum, insoweit, als er dessen vermög seines unbeständigen Charakters fähig war. Öfters hatte er dasselbe auf eine freche Art aufgedrungen. Als er in Rücksicht dessen in der Sitzung unter 1. 23. April v. J. die Mass der Grobheit und Frechheit überstieg, wurde er scharf objurgirt. Aus Trotz resignirte er auf der Stelle sein Amt. Ich nahm seine Resignation an. Seit jener Zeit wurde er qua talis nur geduldet.

Was die Information betrifft, die der Notär Terkulja in der Sitzung über manche Gegenstände geben dürfte, so war dieselbe überhaupt genommen, überflüssig, indem ich vor der Session über alle Gegenstände, die vorgenommen werden mussten, die erforderlichen Notizen theils selbst aufsuchte, theils durch ihn Notär aufzusuchen liess, und so immer vollständiger Kenntniss über die vorzunehmenden Gegenstände ins Consistorium zu kommen pflegte. Dieselben Notizen wie auch im nöthigen Falle den Zusammenhang der gegenwärtigen mit den früheren Acten von den Beisitzern hersagen. Frei stand es ihm auch mit seinen besonderen Informationen auf die Visitation Einfluss zu haben. In diesem Sinne ist ihm das sogenannte Votum informativum nicht abgenommen worden. Wie sollte ich ihm dies abnehmen, wodurch er mir als Praeses und den Beisitzern Erleichterung verschaffen konnte. Wohl aber muss ich bemerken, dass sich unser Notär bei diesfälligen Votis informativis, nach seinem Charakter sehr oft anmassend und ungebührlich benommen habe.

(Продужаће се.)

Извештај

о седници срп. прав. митрополитско црквеног Савета, држаној у Карловцима дне 20. и 21. септембра (3. и 4. октобра) 1906. под председништвом Његове Светости преузвишенога госп. *Георгија*, патријарха српскога.

Присутни су били чланови МЦСавета: преосв. госп. Лукијан, епископ будимски, даље преч. г. г.: протопрезвитер Јован Борота, јереји Јован Јовановић и Михаило Медаковић, те г. г. Др. Стеван Павловић и Лаза Обреновић. — Одсутни су били: преосв. госп. Гаврило, епископ вршачки, који је извинио свој изостанак, и г. Др. Ника Максимовић. — Бележио је г. Др. Лаза Секулић, срп. нар. цркв. тајник.

У овој је седници донесена 51 одлука, од којих 33 у бракоразводним парницама, код којих су скоро свугде пресуде првостепеног духовног суда потврђене, негде са незнатнијим изменама, а у једном случају, у парници Д. Ј. рођ. Т. из П. против С. Ј. из К., у којој је конзисторија изрекла одржање брака у крепости, разрешен је брак на основу неодрживе међусобне мржње, а поводом призива стране Т.

Од осталих одлука спомињемо најважније:

Узета је на знање одлука прав. срп. св. архијерејског Синода од 19. маја 1906. год., којом св. Синод није нашао услед замолбе МЦСавета за потребно, да протумачи §. 44. Дисциплинарних правила за мирско свештенство од 1899. год., у предмету вршења послова у новчаним заводима од стране свештених лица. — Одбијен је уток А. витеза М. из В. против одлуке епарх. конзисторије бачке, којом је наређено држање парастоса само у суботне дане, јер МЦСавет не може у овој ствари донети начелну одлуку, пошто то спада у делокруг св. арх. Синода. — Одбијен је уток Р. М. из С. П. и потврђена конз. одлука, којом су призивач и другови одбијени са својом тужбом против Р. Л., пароха у С. П. и осуђени на сношење истражних трошкова. — Одбијен је а limine уток Н. П. из Г. и потврђена конз. одлука, којом је призивач одбијен са својом тужбом против М. М., парох у Г., због наводног глобљења, јер је ова ствар решена сумарним путем, а против таквих конз. одлука редовно нема правнога лека. — Одбијен је уток привр. управног одбора цркв. општине у Беловару и потврђена једносна конз. одлука, којом су бенефиција беловарске парохије

у целости подељена тамошњем свештенству иако нема сталног пароха, јер ко врши официја, има права да ужива и с тим спојена бенефиција. — Поводом утока цркв. одбора у Мраморку против конз. одлуке, којом је одбијена тужба А. Г., председника тамошње цркв. општине, против пароха В. О., затражиће се претходно од надлежне конзисторије овопредметни списи. — Уважен је уток Ј. М. и С. Ц., свештеника у В., и разрешена конз. одлука, којом је истим свештеницима наређено замењивање тамошњег окр. протопрезвитера — за време протопрезв. визитације — без отштете, те је решено, да такову замену нису дужни свештеници, који имају своју службу, без награде вршити тим мање, што окр. протопрезвитер има капелана, а ако нема, онда може конзисторија од случаја до случаја учинити расположење за замењивање протопрезвитра, дочим се за замењивање парох. дужности има сам протопрезвитер постарати. — Одбијен је уток М. Л., администратора парохије у Б. Б., и потврђена конз. одлука, којом је одобрен избор С. П., личног капелана у К., за пароха у Б. Б. — Поводом конз. пресуде, којом је М. С., парох у С., осуђен на одбитак парохије, вратиће се односни списи конзисторији на допуну и с позивом, да среди и инротулира списе, те да у будуће увек уз списак подноси списе, нарочито у дисциплинарним предметима. — Поводом утока И. Ј. и др. из К. разрешена је конз. одлука, којом су утецатељи одбијени са својом тужбом против Св. Ј., пароха у К., те ће се позвати конзисторија, да реченом пароху због занемаривања дужности одреди сходну казну. — Потврђена је конз. пресуда, којом је јеромонах Н. М. због крајне ренитенције и непоштовања својих законитих власти лишен свештеничког чина. — Одбијена је а limine жалба Ј. С. из О. што му је додељени цркв. сто насилно од татора одузет и другом лицу предат, пошто такав предмет спада у компетенцију конзисторије и цркв. одбора, који га уз надзор конзисторије коначно решава. — Уважен је уток А. С., бившег администратора парохије у И., и разрешена конз. одлука, којом је исти разрешен парох. дужности и брисан из клира епархије темишварске, те је конзисторија упућена, да истом јереју даде најпре ухлебљење и службу, и да тек онда може против њега поступати, ако има основа, и приступити решењу његове молбе за умировљење.

Борба Срба са унијаћењем Румуна у Вел. Варадској Епархији.

Рад. М. Грулић.

Српски епископи арадски, а нарочито они од Софронија Раваничанина и Вићентија Јовановића имају великих заслуга за очување православља међу Румунима у бившој старој Епархији Вел. Варадској. Они су енергичним и пожртвовним архипастирским радом својим спасли знатан део Румуна од уније, која је тамо у то доба, као и пре и после тога, свом силом спровођана и народу натуравана.

Неколико података, из Митроп. Патријаршког Архива, из доба Митрополита Павла Ненадовића, доста јасно карактерише нам ту тешку борбу српске јерархије.

Први овде приложени акат показује опрезност и разборитост Митрополита Павла Ненадовића при шаљању архимандрита Мојсија Путника, у Вел. Варадску Епархију на истрагу, поводом тужба и сплетака римокатоличког и унијатског свештенства код двора царског на православни народ и свештенство. — Та инструкција издана је архимандриту 31. Маја 1754. г. И он је морао наскоро за тим отићи у Вел. Варад, да изврши поверени му задатак. Али је он тамо само кратко време био, као што се уверавамо из прилога под II. и још других неких аката у Архиви, — те се по свој прилици не свршена посла повратио у Карловце.

Но у лето 1755. г. би одређена од царског двора нарочита комисија, да испита ове верске распре у Вел. Варад. И ми из писма Архим. Путника Митрополиту Павлу у Беч, послатог из Карловаца 27. Октобра 1755. г. сазнајемо, да је Архим. Мојсије, са својим пратиоцем Силвестром Раковчанином, тога дана кренуо на пут, да присуствује тој комисији, као делегат Митрополитов.

У другом једном писму свом из Вел. Варада, од 9. Нов. 1755., јавља Архим. Мојсије Митрополиту, да је одмах сутра дан по доласку своје у Вел. Варад (5. Нов. и. г.) отишао генералу De Ville и представио се. Овај му је том приликом

рекао, да је мандат царски о поновној комисији добио, али не може рад отпочети док не дође председник комисије генерал Хадик; још му рече: да се сад више не ће комисија држати у кући бискупа Форгача, него у жупанијској згради. „Овдешна Господа већ окрнеше рокове“ — вели Мојсије — што је одређена комисија, јер сам генерал De Ville вели, да су та господа хтела, да се комисија још за 3 године одгоди. — Из писма истог архимандрита од 10 Децембра 1755. из Вел. Варада сазнајемо, да комисија још не беше отпочела свој посао, јер сваког дана очекују долазак Хадиков и актуара Колера. Хадик је известио генерала De Ville, да је већ богажу своју послао. — Дознајемо даље како се дан пре тога разнео по Вел. Варад глас, да је арадски епископ Синесије умро, те се противници православља радују и „сиромаше Влахе буне.“ 16. Децембра и г. честита архимандрит Мојсије Митрополиту Божић и жели: „да Бог буде победитељ оних, који војују на цркву источну и православни наш народ.“

Прилог под III казује нам како је митрополит Павле Ненадовић, божићне посланице своје народу и свештенству шаљао и у Вел. Варадску Епархију, да се прочитају по свим парохијалним црквама на румуњском језику; а уједно сазнајемо како су австријске војене власти чиниле сметње оним српским војницима, који су долазили из „Нове Србије“ у Русији, да походе своје рођаке у Тесаревини.

Из свих ових писама, а нарочито још из писма архимандритова од 16. Јануара 1756. г. јасно се уверавамо, како су дворске власти силно оклевалe са шаљањем комисије и ако је она већ одређена била. — У овом наиме писму јавља архимандрит митрополиту, да се генерал De Ville повратио са маневра, те и ако је већ 20-ти римски прошао Хадика нема, нити хофдепутација шаље актуара Колера. Стога је отишао De Vill у и питао га што је то с комисијом? Овај му је одговорио да и сам не зна шта да ради; — ваљда се ко противи. Показао му је 2

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNLIB.RS

писма Хадикова, где му у једном пише, да ће 20. Јануара за цело доћи, а у другом, како се већ и спремио и коње пред собом у колима имао, а „богажу“ већ два дана у напред послао, али је морао остати, јер је оног часа из Беча добио поруку, да актуар Колер, са протоколама и потребним списима још није ни кренуо из Беча, — те тек кад актуар приспе у Вел. Варад, онда ће он кренути. — Девиљ је, вели после тога одмах писао поново барону Бартенштајну и послао му оба писма Хадикова, те га замолио да пожури, ако се што тајно неради, јер се већ приближује пролеће, па ће бити као и прошле године, пошто људи одилазе тада на послове своје и господске. Архимандрит је уверен, да противници нешто тајно раде, јер бискуп Форгач триумфује и разглашује по народу, да од комисије неће бити ништа; а овога месеца кад је по обичају сабрао протопопе и попове издашнији је био него до сад при деоби годишње плаће, те ко је до сад од прота добивао 30 фор., сад је добио 40, а од свештеника сваки доби место 6 — 10 фор. Јавља још, да се тога ради околни свештеници страшно „прелцајућ“, те се и народ обмањује обећањима и плашењем, тешко му полази за руком да разувери оне, који му долазе на савет. Боји се, ако не буде заиста комисије, да ће бити „лесть послѣдняя горша первая.“

Немам за сад података по којима би дознао, шта је после било.

I.

Инструкција

Нашему Архимандриту Кир Мојсеју Путнику в Епархију Велико Варадскују посилајемом.

Понеже их цесарокралеv: величеству от Славнаго бихарскако комитета чрез високослав. кралеv. намјестническиј Совјет Мажарскиј на концу прошлога 1753-го љета в том тужба предложена бист, да в њеких селлах тогожде бихарскако комитата људије к уније прежде прилепившијсја настављенијем Епископа нашего Арадскаго и Јего ексарха не само от уније отпали јесу, но и между ими от 16 и 17

љет бивше и им служивше унијатске свјашченике насилно из селлах изжали јесу. И за сицевоје поступленије их всевисочајше помјанутоје цесаро кралеvскоје величанство јединим својим под 1-м марта сего љета по новом календару на нас посланим всевисочајшим рескриптом повељеша слово и отвјет изискати с поразумјенијемже уже помјанутаго комитата бихарскаго исте истеране унијатске свјашченике, паки у иста мјеста, одкуд су изгнани, повратити, и нашим ондјешним јединовјерним Христијаном огласити, да они с таковим поступком велико противљајутсја всевисочајшему цесарокралеvскому указу, наиначе јегда резолвирати изволиша, да присутствије онакових унијатских свјашчеников нетворит, да су сви Христијани у селу унијати. На које ми абије јешче под 9-м Марта тогожде љета по нашему календару преосвјашченому госп. Епископу Арадскому исту всевисочајшују заповјед сообшчивше ослонихом ондјешним у бихарској вармеђи задержајущимсја заповједаноје објавити, јакоже и отвјет јего нам даном исполнено бити пријахом. Обаче поврашченије оњех изгнаних унијатских свјашчеников предузети се чрез нас не могло, занеже часто поминајемјј комитат, кромје повељенаго с нами поразумјениа сам тоје предузел. И како может бити он под тјем покривалом људем ину неку силу сотворити хотјел и људи свјашченике унијатске примити не хотјели:

Тако и предложил паки противу наших Христијан их цесарокралеv: величеству тужбу новују и јакоже мним сицевују, јакоже и нам между тим сообшчил, от којего вам здје копију за извјестије посилајем по No 1. За то их цесарокралеv: величество паки вторим от 10-о Маја рескриптом објавише нам своје не малоје негодованије, разумјевше, да не само, по заповједаному они истерани свјашченици нису у прва своја мјеста поврашчени, но да јешче и из оних мјест, гдје су се били сакрили пребивати, јесу наново изгнани — повељевајущче нам преждњују нашу наредбу повторити и от тјех тужбах слово и отвјет изискати, јакоже все то

из копиах немецким, славенским и влашким језиком разумјети можно под № 2.

Того ради и за подаљејшеје довлетвореније всевисочајшему цесару краљев. указу нареждуетсја в начаље речениј Архимандрит Мојсеј в Епархију Велико Варадскују, и

1-во. Да по пријатији сеја Инструкцији, купно с даним јему толмачем раковачким намјестником Силвестром в тујужде Велико Варадску Епархију и села комитату бихарскому подлежащчаја појдет, и

2-ро. Ондјешним нашего православија Христијаном само (немјешајасја в унијати ни мало) цјелују от започетка сеја Инструкција до 1-го здје пункта описанују историју представит и објавит, и на нас пришедшиј цесарокраљев. Указ здје в копији влашким јазиком под № 2-м положениј јасно огласит и скажет, како их цесаро краљев: велич: велико негодујут, што јесу се усудили унијатске попове из селах, гдје су кои били, истеривати, и што су се заповједи царској им чрез вармеђу бихарску објављеној противили, и не само истераним унијатским поповом у села повратити се нису допустили, но и с оружијем, и другима вредителнима орудии (како под № 1.) против вармеђских офицјера стали; а оне истеране попове јешче и из оних села, гдје су се били пребивати сокрили далше истерали. И да их величество остро претет, да ће принуждени бити опчрим поступком исполнити, шчо се наши Христијани нису добрим начином исполнити покорили, а над свим тим, да их цесаро кралев: величество јесу Милостивјејше објавили, да заради тога, шчо су гдје у селу унијатски свјашченици, неће цело село под унију пасти но јест нашим Христијаном слободно у својем православију стојати и силе на унију не бојати се. За то да се покоре височајшој царској заповједи им чрез вармеђу и чрез овиј на нас пришадшиј указ оглашену за поврашченије истераних унијатских попов, и да се у унијате коначно ни мало не мјешају, но са својима православними свјашченици да живе у својем

благочестију и миру, зашто би другојачије у велику царску немилост упали. По том

3-тие. У којем селу обрјашчет он Архимандрит, да су људи унијатске попове истерали, то опасно да забележит име селу и у којем дишчрикту, и под коим хершофтом, и от њих да испита:

1-во. Јестли их кто, и кто наговорил да истерајут унијатског попа, и како је кому попу име и презивак и от колико љет они попови им служе, и јесули људи знали, да су попови унијати, или су се тајали до садашњег времена пред људима, и кад су га истерали; је су ли онде у мјесту били нашего закона људи; је су ли њуди от оних унијатских поповах на унију натеровани били, и како су от поповах, или от вармеђских, или хершофтских офицјера насилзовани били, шчо су претерпјели.

2-ро. Јестли истина, како је вармеђа их цесаро краљев: величанству предложила, да су она села от куд су попови истерани унијатска, и људи унијати били.

3-тие. Шчо је прави узрок био, те су попове унијатске истерали.

4-то. Јестли им чрез вармеђу царска заповјед оглашена, да попове унијатске истеране пак у село пусте; и како су им публицирали и шчо су им говорили, или им да нису говорили, да от унијатских попова служе се и на их службе у цркву да идут, а им православнии свјашченици неће се дати.

5-то. Јестли истина, да су људи пред солгабирова с оружијем и прочими вредителними оружији около 500 главах изишли. И не само, да нису унијатске попове у своја села примити хотјели, но јешче некојего неистераног оставшег попа онога часа и на очи солгабирову са женом и дјецом на кола натоварили и протерали. И да скажут, како је томе попу име и прозивак, и јестли от прежде он унијат био; тко га је запопио и тко му је онде парохију дао, и како се зове село где је поповао или је без парохије стајао; и имали у оних сели унијата и колику, откуда ти унијатски попови истерани.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

3-ће. Јесу ли они наши Христијани оне истеране попове унијатске, пак на ново из оних селах, гдје су се били утајали и сакрили, истерали, или нису, и гдје се сад они попови налазе и тако

4-то. Веја сија пункти и што на их људи отговарали и изказивали будут, он Архимандрит в чиновниј протокол вјерно и обстојателно с основанијем да записујет, и шчо год људи тужили се будут за какову им твориму силу и на унију усилованије всја шпецифице, и кому што, когдa, от кого и како учинено. Како по том во возврашчении својем нам в' томже протокоље их отвјети исказованија пока зати возмогл будет, занеже онаја их цесаро кралев: величеству послатисја имут; а да

5-то. Сије испитание легчаје и без-опасно совершити, и всјуду свободно проходити может, да јест јему здје под Но 3. препорука с обављенијем, да он на царскиј указ посилаетсја за сив дјелом.

6-то. Ашче ли же би от цјеле вармеђе или којего вармеђскога офицјера или хершофтскога пеомтера или от римскога свјашченства сему дјелу каквово возбраније или пренетствије положило се, и нехотјели би сего Архимандрита на нашу сију препоруку, или пасоп, припустити, тако да протестирујет и атестацију ишчет, како нису га припустили, и тако сјемо к нам, да повернет се, обаче

7-мо. Во испитанији, да не пријемлет ни от вармеђи, ни от хершофта, ни от римскога клера кого в сосједаније, но ашче би зактевали, да јавит, како тоје развидјеније их цесаро кралев: величество нам, а ми јему само повјерили јесми. А

8-мо. В прочитај каковаја либо дјела и наредбе, или разговоре и поученија или ино што кромје здје шпецифицираних в пустити се власти не имат, ни да дерзнет. Но все тихо и мирно, и кромје всјакаго пристрастија да совершујет. И

9-то. Народ нашего благочестија да увјешчајет, да у унијате ни свјашчене ни мирске не мјешајут се, но в својем закоње благочестивом со своими једино вјерними свјашченици да пребивајут и живут, а унијате у миру да оставет

пребивати, гдје се кои находјат. Зашчо ашче паки таковоје дрзнут, то от их цесаро кралев: величества великују немилост и кашчигу на себе навести будут.

10 то. При сицевом изсьледованију горје речених пунктов и тужб, да испитует ондје, ашче гдје римскиј клер, или унијати, или вармеђски, или хершофтски офицјери којего нашего свјашченика от парохије двигли, или из села истерали јесу; и ашче обрјашчетсја, то испитует како имја селу оному, под коим хершофтом јест, и како имја и прозивак оному свјашченику нашему парохије лишеному, или под силу истераному, и кто јего запоил, и колико љет при парохији стајал, и когдa су га у кои дан, месјаца и љета с парохије двигли, кто јего двигал, и јестли на јего мјесто унијатски поп, и кои по имену и прозивку постављен, и јесу ли они људи у селу сви нашего закона, или сви унијати, или наши и унијати помјешани. — Даво в Митрополији Нашеј в Карловцје 31 о Маја 1754-о года.

М. П. Павел Ненадович.

(Ориг. — М. П. А. К.).

(Свршиће се.)

Уредник: Димитрије Руварад, протојереј.

Јавна благодарност.

Пресветла госпођа генералица *Јермила Николкић* по роду *Обреновић* из Новог Сада изволела је поклонити Манастиру Ковиљу *Морослављево Еванђеље* у дивот издању блажене успомене Краља Александра I.

Потписани узима себи слободу, да племени-тој дароватељци и овим путем изрече на том лепом дару своју најтоплију благодарност.

Манастир Ковиљ, 24. септ. (7. окт.) 1906.

Георгије Видици
архимандрит с б. атством.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К. 1716.317. ex 1906.

2—3, 77

С Т Е Ч А Ј

на упражњено место протопрезвитератског капелана у *Ст. Бечеју*. Компетенти имају своје валану инструкисане молбенице потписаној конзисторији поднети до 1. (14.) новембра 1906. год. укључно.

Из седнице епарх. конзисторије бачке, држане у Новом Саду 5. (18.) септембра 1906. године.

Митрофан с. р.

Епископ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Ад бр. К. 1820/324. ех 1906.

2—3, 78.

СТЕЧАЈ

на упражњену парохију у *Рац Милитићу* VI. плаћ. разреда. На месту што ће га заузети избрани свештеник, налази се сада и лични помоћник, с којим ће се поступити према §-у 20. 1. Б. прев. краљ. рескрипта од 10. августа 1868. Рок пријаве до 1. (14.) новембра 1906. укључно, до којег рока се имају послати путем надлежне власти молбенице потписаној власти.

Из седнице епарх. конзисторије бачке, државе у Новом Саду 5. (18.) септембра 1906. године.

Митрофан с. р.

Епископ.

Ад бр. К. 1084/817.

69. 3 3.

СТЕЧАЈ

На упражњену православну српску парохију II. плаћеног разреда у Трпињи расписује се стечај до конца месеца септембра о. г. по ст. кал.

Компетенти имају своје прописно инструкисане молбенице путем надлежног окр. прото-презвитератског звања овој конзисторији до горњег рока поднети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 10. (23.) августа 1906.

Председништво.

Ад бр. К. 1188 1192/975.

85, 1—3

СТЕЧАЈ

Расписује се стечај на једно парох. место II. разреда евентуално на једно системизовано парох. помоћ. место IV. разреда у *Мартинци*. Рок стечају до конца новембра п. ст. к. Компетенти имају своје правилно инструкисане молбенице путем протопрезвитерског звања овој конзисторији поднети.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 19. септембра (2. октобра) 1906.

Председништво.

Ад бр. К. 659.481. ех 1906.

1—2, 81

СТЕЧАЈ

На упражњено место пароха у *Маф. Чанаду* VI. плаћеног разреда.

Компетенти имају прописно инструкисане молбе поднети надлежним путем овој конзисторији 2. (15.) новембра 1906.

Из седнице епарх. конзисторије држане у Темишвару 8. (21.) августа 1906.

Председништво.

Број 720./К. з. 528. ех 1906.

2—2, 74,

СТЕЧАЈ

Исписује се на мјесто парохијског помоћника у *Вел. Писаници* са плаћом VI. разреда, 400 К есеионалне отштете, станом у нарави са баштом, 4 хвата дрва и 200 К за пероводство и рачуноводство у црквеној опћини: са роком до укључиво 8. (21.) октобра 1906.

Молитељи имају своје прописно обложене молбе надлежним путем до стављенога рока потписаној конзисторији поднијети.

Из сједнице прав. срп. епархијске конзисторије у Пакрацу, 23. августа (5. септембра) 1906. држане.

Председништво.

Број 848. ех 1906./К. з. 637.

1—3, 79.

ЕДИКТ

На бракоразводну молбу *Милке Јанковић* рођ. Вудраговић из Шаговине, парохије медарске, котара новоградшкога, против супруга јој Михаила Јанковића из Доњи Богићеваца, сада непозната боравишта, свим се Михаило Јанковић позива, да у року од 90 дана, рачунајући од првог уврштења овога едикта, овој конзисторији мјесто пребивалишта свога пријави, јер ће се у противном случају без његова судјеловања бракоразводна парница водити и довршити.

Из сједнице прав. срп. епарх. конзисторије у Пакрацу, 19. Септембра (2. Октобра) 1906. г. држане.

Председништво.

Број 719./К. з. 571. ех 1906.

2—3, 73.

ЕДИКТ

На бракоразводну молбу *Стевана Јагодића*, млинара из Говећег поља, парохије уљаничке, котара Дароварског, против супруге му *Паве Јагодић*, удове *Шарац* из Доње Обријежи, сада непозната боравишта у Америци, овим се Паве Јагодић позива, да у року од 90 дана рачунајући од првог уврштења овога едикта овој конзисторији мјесто пребивалишта свога пријави, јер ће се у противном случају без њезиног судјеловања бракоразводна парница водити и довршити.

Из сједнице прав. срп. епархијске конзисторије у Пакрацу, 23. августа (5. септембра) 1906. године држане.

Председништво.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Ад бр. К. 566./459. из 1906.

1—2, 80

С Т Е Ч А Ј

На упражњено место пароха у *Гаду* VI. плаћеног разреда

Компетенти имају прописно инструјисане молбе поднети надлежним путем овој конзисторији до 2. (15.) новембра 1906.

Из седнице епарх. конзисторије држане у Темишвару 8. (21.) августа 1906.

Председништво.

Ад број К. 1215./1016. ex 1906.

82, 1—3

Е Д И К Т.

На бракоразводну молбу Дамјана Јовића из Кушинава, против стируге му Милице, сада не позната боравишта, овим се речена Милица позива да у року од 90 дана, рачунајући од првог уврштења овога едикта у новинама овој конзисторији или сама лично предстане или место пребивања свога пријави јер ће се у противном случају против ње поведена бракоразводна парница и без њеног суделовања наставити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 19. септембра (2. октобра) 1906.

Председништво.

Ад број К. 1268. и 1319/1015 ex 1906.

83, 1—3

Е Д И К Т.

На бракоразводну молбу Теодора Николића из Маркушице против супруге му Данице рођ. Мишић, сада непозната боравишта овим се речена Даница позива да у року од 90 дана, рачунајући од првог уврштења овог едикта у новинама овој конзисторији или сама лично предстане или место пребивања свога пријави јер ће се у противном случају против ње поведена бракоразводна парница и без њеног суделовања наставити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима дана 19. септембра (2. октобра) 1906.

Председништво

Ад број К. 1320/1014 ex 1906.

84, 1—3

Е Д И К Т.

На бракоразводну молбу Стевана Ненадовића из Београда против супруге му Евгеније, сада непозната боравишта, овим се речена Евгенија позива да у року од 90 дана, рачунајући од првог уврштења овог едикта овој конзисторији или сама лично предстане или место пребивања свога пријави, јер ће се у противном

случају, против ње поведена бракоразводна парница и без њеног учествовања наставити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима дана 19. септембра (2. октобра) 1906.

Председништво.

Ад бр. К. 1901./308. ex 1906.

76, 2—3

С Т Е Ч А Ј

на ђаконско место у *Сомбору* са правом уживања плате од годишње 1200 круна и евентуалних штоларних прихода. Компетенти имају своје ваљано инструјисане молбе поднети овој конзисторији путем надлежности до 1. (14.) новембра 1906. укључно.

Из седнице епарх. конзисторије бачке, држане у Новом Саду 5. (18.) септембра 1906. године.

Митрофан с. р
Епископ.

С Т Е Ч А Ј

71 3—3

Расписује се стечај на место послужитеља код прав. срп. архид. конзисторије, који ће уједно и послужитељске дужности у Текелијиној заклади обављати. Компетовати могу само Срби прав. вере. С овим местом је скопчана плата од 65 К месечно.

Молитељи имају своје молбенице председништву архид. конзисторије до конца септембра о. г. п. ст. к. поднети. Од молилаца се захтева потпуно знање писања, читања ћирилицом и латиницом.

Осим плате има и приватних акциденција.

Архид. конзисторија у Карловци 29. августа (11. септембра), 1906. год.

Председништво

Ад бр. К. 122./зап. ex 1906.

2—2, 72.

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај ради сталнога попуњења парохије IV. плаћеног разреда у Шиклушу. Овој парохији припада као филијал новоустројена печујска општина, у којој ће парох вероучитељске и душепопечитељске дужности у тамошњој казниони вршити.

Молитељи имају своје ваљано инструисане молбе путем надлежних претпостављених власти конзисторији овој до 1. (14.) новембра 1906. год. поднети.

Из седнице епархијске конзисторије будимске, држане у Сентандрији 5. (18.) септембра 1906. г.

Председништво.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ad бр К. 1 37/849 ex 1906.

70. 3—3

Црквени академски сликар

3—4

Е Д И К Т.

www.univ.hr
 Ув. бракоразводној парници Савете Велимировић из Мохова против супруга јој Симе Велимировића сада непознатог боравишта расписује се за несталим супругом Симом едикт, те се позива, да у року од 90 дана рачунајући од дана првог уврштења овог едикта овој конзисторији се има лично или преко свога заступника пријави или место свога боравишта означи, јер ће се у противном случају ова бракоразводна парница и без њега наставити и завршити.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 10. (23.) августа 1906.

Председништво.

Павао Фабац

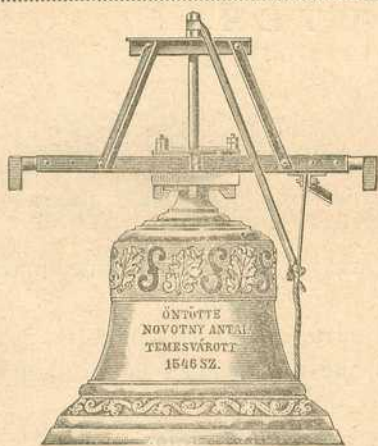
који је више година у иноземству радио и боравио, препоручује се овима најтоплије п. н. свештенству за приуготовљење нових, као и поправке иконостаса, затим икона, као и сликања црква у сваком слогу специјално у романском и бизантинском за српско православне цркве.

Надаље сликање црквених застава и свих у ту струку заседајућих радња, преузима и позлатарске као и све остале које заседају у црквено украсивање.

Нацрте и трошкове шаље по жељи на увид. Циене врло умјерене, радња скроз солидна.

Адреса: Загреб. Опатичка улица број 19

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у овакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем

од мене изнађена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 2 провиђена и като имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. —

14— 3.

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миланарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миланарском медаљом.

„Српски Снон“ излази сваких 15 дана на 2 цела табака. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље, на годину 10 круна. Поједини бројеви 40 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији а остала рукописи уредништву „Српског Снона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 10 филири од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не пријављују. — Рукописи се не враћају.

Све спорове овога листа у ствари претплате или других потраживања решава котарски односно опћински суд у Карловцима.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловцима. 551. 1906.